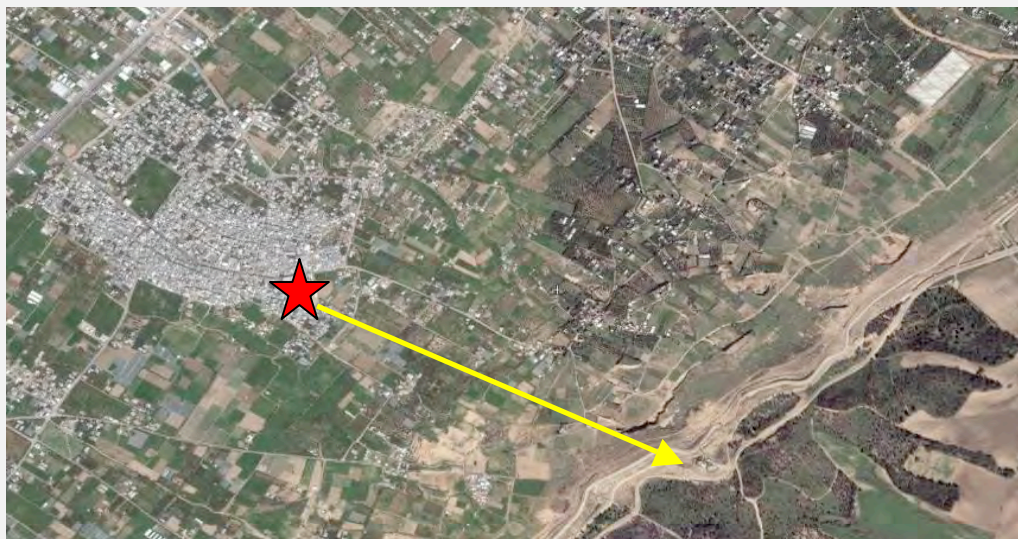

15 ביוני 2017

אונר"א דיווחה על חשיפת מנהרה העוברת מתחת לשני בתי ספר, שהיא מפעילה ברצועה. חמאס הזדרזה להכחיש. שימוש צבאי שעושים ארגוני הטרור בבתי הספר של אונר"א הינם תופעה מוכרת, שנחשפה בעבר

מיקום שני בתי הספר של אונר"א במחנה הפליטים אלמע'אזי שבמרכז הרצועה (כוכבית אדומה), אשר תחתם נחשפה המנהרה. מתחם בתי הספר נמצא בפאתי מחנה הפליטים והוא מרוחק כ-1.5 ק"מ מגדר הביטחון שעל הגבול (ראו קו צהוב) (ויקימפיה, 12 ביוני 2017).

כללי

1. ב-9 ביוני 2017 דיווח דובר אונר"א על חשיפת קטע ממנהרה, העוברת מתחת לשני בתי ספר במחנה הפליטים אלמע'אזי, שבמרכז הרצועה. אונר"א גינתה בחריפות את חפירת המנהרה מתחת למתחם בית הספר והבהירה שהמדובר בהפרת מעמדם הניטרלי של מתקני האו"ם. ישראל פנתה למועצת הביטחון של האו"ם והגישה מחאה רשמית נגד חמאס (אתר משרד ראש הממשלה, 11 ביוני 2017; פוקס ניוז, 12 ביוני 2017).

2. חמאס עשתה גם בעבר שימוש צבאי במתקני אונר"א, אשר נחשפו במבצע "צוק איתן". השימושים הצבאיים הללו הינם חלק מתופעה נרחבת של עשיית שימוש במתקנים אזרחיים ברצועת עזה ע"י חמאס ושאר ארגוני הטרור (בתי ספר, בתי חולים ומרפאות, מסגדים). השימוש כולל הסתרת אמצעי לחימה, מיקום פעילים ומפקדות בבתי ספר וירי מקרבת מתקנים אזרחיים. תופעה זאת שבה ונחשפה במהלך מבצע "עופרת יצוקה" ו"צוק איתן". ההנחה של חמאס ושאר ארגוני הטרור העומדת בבסיס השימוש הצבאי במתקנים אזרחיים, ובבתי ספר של אונר"א בכלל זה, הינה שישראל תירתע מלתקוף אותם ובכך ניתן להגביר את סיכויי שרידותם של הפעילים ושל אמצעי הלחימה.

3. אונר"א מתנגדת עקרונית לשימוש הצבאי, שעושים חמאס וארגוני הטרור האחרים בבתי הספר שהיא מפעילה ברצועה. אולם יכולתה של אונר"א למנוע תופעה זאת הינה מוגבלת ביותר, לנוכח עמדת הכוח שממנה נהנית חמאס ברצועה¹, ובשל היתרונות הרבים שרואים חמאס ושאר ארגוני הטרור בשימוש הצבאי במתקני אונר"א. לפיכך ניתן להניח כי התופעה תימשך למרות הצהרות חמאס על הקפדתה, כביכול, להפריד פעילותה הצבאית מפעולות אונר"א.

הודעת אונר"א על חשיפת המנהרה

4. דובר אונר"א כריס גאנס דיווח ב-9 ביוני 2017 על חשיפת קטע ממנהרה, אשר עוברת מתחת לשני בתי ספר במחנה הפליטים אלמע'אזי. על פי הודעת הדובר (אתר סוכנות אונר"א, 9 ביוני 2017):

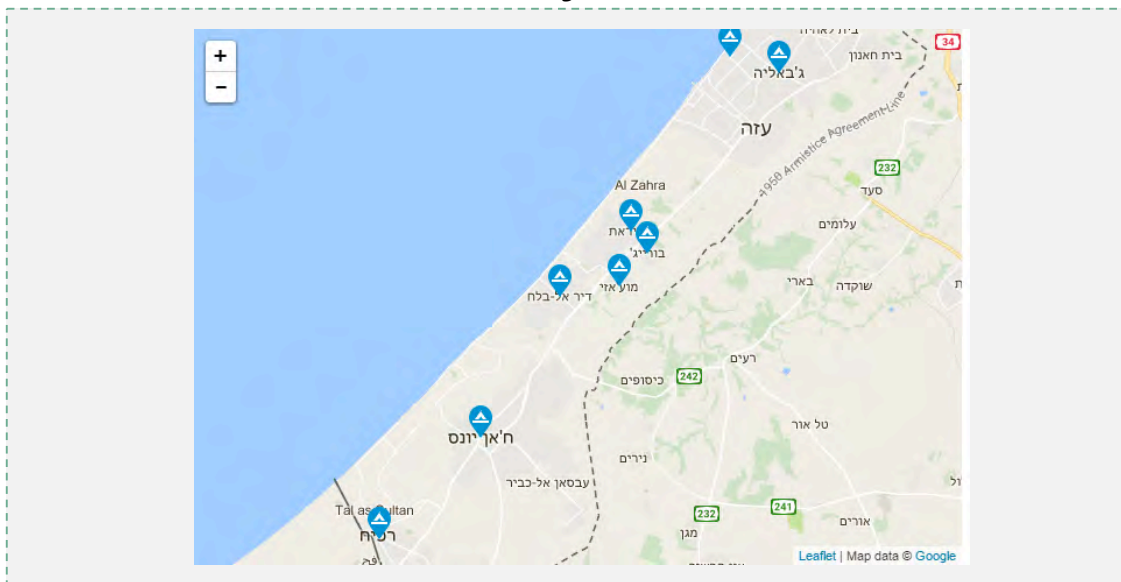
א. את המנהרה חשפו פועלים, אשר ביצעו עבודות שיפוצים במהלך חופשת הקיץ כאשר המקום היה ריק מתלמידים. המנהרה עוברת במתחם בתי הספר, שבין בית ספר היסודי לבנים לבין חטיבת ביניים לבנים. לשני בתי הספר הללו חצר משותפת הפונה מזרחה, לכיוון הגבול שבין ישראל לרצועת עזה. (הערה: באחד הדיווחים בכלי התקשורת אודות האירוע נאמר שעומק המנהרה היה כשניים-שלושה מטרים).

ב. בחיפוש שערכו אנשי הסוכנות התברר, כי אין פתחים או חיבור כלשהו בין המנהרה לבין בתי הספר והמבנים שבו, והיא עוברת רק מתחתיו.

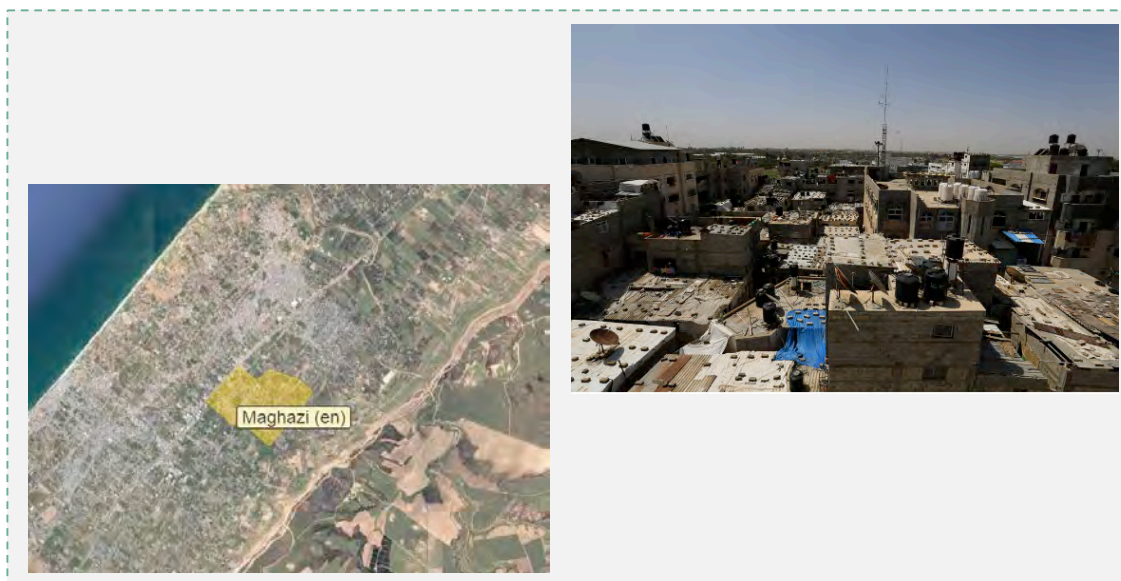
ג. אונר"א גינתה בחריפות את חפירת המנהרה מתחת למתחם בית הספר והבהירה, שהמדובר בהפרה של מעמד הניטראלי של מתקני האו"ם. הסוכנות דיווחה, כי בכוונתה לאטום את המנהרה באופן מיידי (אתר סוכנות אונר"א, 9 ביוני 2017).

5. סוכנות אונר"א מפעילה 252 בתי ספר ברצועת עזה בהם לומדים 240,400 תלמידים. מחנה הפליטים אלמע'אזי הוא אחד המחנות הקטנים יותר הממוקם במרכז הרצועה, מזרחית לדיר אלבלח, בקרבת הגבול עם ישראל. מחנה הפליטים אלמע'אזי נמצא במרחק של כשני ק"מ מגדר הגבול. בתי הספר, שמתחתם נחשפה המנהרה, נמצאים בפאתי המחנה במרחק של כ-1.5 ק"מ מהגבול.

¹ עמדת הכוח של חמאס בשטח מול חמאס גרמה לכך שחמאס יצאה שידה על העליונה במחלוקות עקרוניות אחרות שבינה לבין אונר"א (תוכניות הלימודים, העסקת פעילי חמאס ע"י אונר"א).

מחנות הפליטים אלמע'אזי, המחנה הקרוב ביותר לגבול עם ישראל (Google Maps).

מימין: מחנה הפליטים אלמע'אזי (אתר אונר"א, 2016). משמאל: מיקומו של מחנה הפליטים אלמע'אזי במרכז הרצועה (ויקימפיה, 12 ביוני 2017)

תגובות חמאס

6. חמאס (כדרכה) הזדרזה לצאת בהודעה שקרית המכחישה את דבר קיומה של המנהרה מתחת לבתי הספר של אונר"א, תוך גינוי את אונר"א על פרסום העניין והסערה התקשורתית שהוא חולל. לדברי פוזי ברהום, דובר חמאס, ישראל מנצלת טענות אלה כדי "לתרץ את פשעיה". הוא הדגיש, כי כל ארגוני "ההתנגדות" (קרי, ארגוני הטרור) הבהירו כי אין להם פעילות במקום המדובר וכי הם דואגים להפריד את אונר"א מכל פעילות "ההתנגדות" (אתר חמאס, 9 ביוני 2017).

7. במקביל התפרסמו הכחשות נוספות, חלקן מגופים "עממיים" ברצועה שלהערכתנו מופעלים ע"י

חמאס:

א. "ועדות הפליטים העממיות ברצועת עזה" פרסמו ב-13 ביוני 2017 הודעה רשמית, אשר בה הכחישו את קיומה של המנהרה:

1) בהודעה נאמר, שבבדיקה ראשונית לא נמצאו סימנים או הוכחות להימצאות מנהרה של "ההתנגדות" (קרי, ארגוני הטרור) במקום. עוד צוין בהודעה, כי מכיוון שמחנה הפליטים אלמע'אזי הוקם על אדמה חקלאית במקורה מצויות בה מספר בארות מים ובריכות. לפיכך נראה שהמדובר ב"גורמים טבעיים שהביאו לקריסות מסוימות" מתחת לאדמת בית הספר, או שהקריסה ארעה כתוצאה מעבודות השיפוץ שנעשו בבתי הספר.

2) בהודעה גם נטען, כי "ההתנגדות" (קרי, ארגוני הטרור) אינה עושה שימוש במתקנים של אונר"א לצורך פעולותיה וכל הגורמים שומרים על הניטרליות של הסוכנות. הוועדות הפנו בהודעה קריאה לאונר"א לנהוג במתינות ולא למהר לפרסם הודעות לפני שיצרו קשר עם גורמים מקומיים לטיפול בבעיות. הוועדות גם מטילות על אונר"א את האחריות ל"סערה התקשורתית", אשר ישראל ("הכיבוש הציוני") ניצלה לשם שיבוש עבודתה של אונר"א (מען, 13 ביוני 2017).

ב. מחלקת הפליטים של חמאס² פרסמה באתר האינטרנט שלה עדויות תושבים וגורמים מקומיים במחנה הפליטים אלמע'אזי המכחישים את הודעת אונר"א. באתר מובאים דבריו של עלי קנדיל, יו"ר הועדה העממית לפליטים במחנות המרכז, אשר טען כי ביקר במקום וראה כי מדובר בקריסת קרקע כתוצאה מעבודות הרחבת בית הספר. לדבריו מה שמצביעה עליו אונר"א כמנהרה היא באר מים ישנה (אתר מחלקת הפליטים של חמאס 12 ביוני 2017).

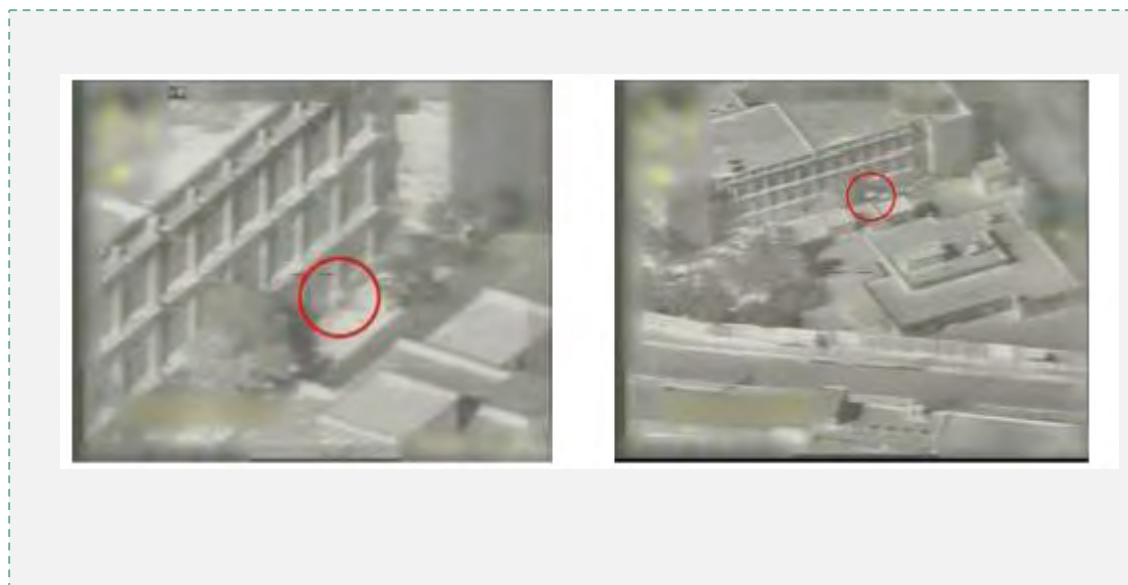
שימוש צבאי שעשו בעבר חמאס ושאר ארגוני הטרור הפועלים ברצועה במוסדות חינוך של אונר"א

8. טענות חמאס והגופים המופעלים על ידה כי אין המדובר במנהרה, וכי ארגוני ה"התנגדות" (קרי, הטרור) אינם עושים שימוש במתקני אונר"א הינם שקריות. השימוש הצבאי שעושה חמאס במוסדות החינוך של אונר"א הינם תופעה מוכרת, המתקיימת לאורך זמן, אשר נחשפה גם במהלך מבצע "צוק איתן". שימוש צבאי זה הינו חלק מתופעה נרחבת יותר של שימוש צבאי, שעושים חמאס ושאר ארגוני הטרור, במתקנים אזרחיים ברצועה (מוסדות חינוך, בתי חולים ומרפאות, ומסגדים)³.

9. להלן שתי תמונות מתוך סרטון ישראלי אשר תעד שיגור פצצות מרגמה ע"י חוליה בת שלושה מחבלים. החוליה התמקמה בסמוך למבנה מרכזי במתחם של מוסדות חינוך בבית חאנון המנוהל ע"י אונר"א. בסרט ניתן לראות כיצד מכינים אנשי החוליה את עמדת הירי ומשגרים את הפצצות סמוך

² גוף שהוקם בשנת 2001 על ידי חמאס לטיפול בנושא הפליטים. בראשו עומד ד"ר עצאם עודאן.
³ ראו פרסום מרכז המידע מ-20 ביולי 2014: "שימושים בבתי ספר לצרכים צבאיים ע"י חמאס וארגוני טרור אחרים ברצועה: הסתרת רקטות בבית ספר של אונר"א במהלך מבצע "צוק איתן".

מאוד למבנה. לאחר השיגור נראים חברי החוליה תופסים מחסה בתוך המבנה (מתוך סרט שצולם ע"י חיל האוויר והופץ ע"י דובר צה"ל, 31 באוקטובר, 2007).

10. במהלך מבצע "צוק איתן" (יולי אוגוסט 2014) חשפה אונר"א מספר פעמים את תופעת הסתרת רקטות בבתי ספר, שהיא מפעילה ברצועה:

א. ב-16 ביולי 2014 דיווחה אונר"א, כי התגלו עשרים רקטות, שהוסתרו באחד מבתי הספר שלה ברצועה (שמו ומקומו של בית הספר לא נמסרו). תלמידי בית הספר שהו באותה עת בחופשה אולם בחלק ממתקני אונר"א שהו אזרחים שעזבו את בתיהם או שבתיהם נהרסו. מייד לאחר שנמצאו הרקטות הודיעה אונר"א על כך ל"צדדים הרלוונטיים" (זהותם של הצדדים הללו לא אוזכרה בהודעה) ועל פי הודעתה נקטה בכל הצעדים הנחוצים כדי לשמור על הביטחון בבית הספר. בהודעת אונר"א נאמר כי היא "מגנה בתוקף" את הסתרת הרקטות בבית הספר ואת ה"קבוצה" (או "הקבוצות") האחראית לכך.

UNRWA STRONGLY CONDEMNS PLACEMENT OF ROCKETS IN SCHOOL

17 July 2014

Yesterday, in the course of the regular inspection of its premises, UNRWA discovered approximately 20 rockets hidden in a vacant school in the Gaza Strip. UNRWA strongly condemns the group or groups responsible for placing the weapons in one of its installations. This is a flagrant violation of the inviolability of...

Press Releases

[Read more](#)

הודעת גינוי של אונר"א על הסתרת עשרים רקטות באחד מבתי הספר שלה ברצועת עזה
(unrwa.org, 17 ביולי 2014).

ב. ב-22 ביולי 2014, דיווחה סוכנות אונר"א, כי במהלך בדיקה שגרתית גילתה רקטות מוסתרות באחד מבתי הספר שלה ברצועת עזה. ברגע שהתגלו הרקטות פינו אנשי אונר"א את השטח ועל כן לדבריהם, אין הם יכולים לומר בוודאות בכמה רקטות המדובר. בית הספר ממוקם בין שני בתי ספר אחרים של הסוכנות, שבכל אחד מהם שהו בעת גילוי הרקטות למעלה מ-1,500 אזרחים, שנמלטו מבתיהם. הסוכנות דיווחה מיד לגורמים הרלוונטיים ועשתה את מירב המאמצים לסלק את הרקטות (אתר אונר"א, 22 ביולי 2014).⁴

ג. ב-30 ביולי 2014 מסר דובר אונר"א על מציאת מצבור רקטות נוסף באחד מבתי ספר שלה ברצועת עזה. הדובר לא הזכיר בהודעתו ארגון ספציפי לו שייכים אמצעי הלחימה. הוא ציין, כי הם מגנים את הארגון או הארגונים המסכנים אזרחים על ידי הנחת אמצעי לחימה בבית הספר דבר, המהווה הפרה של הניטרליות של אונר"א (ג'רוזלם פוסט, 30 ביולי 2014).

⁴ משרד הפנים של חמאס הכחיש (כדרכו) את הודעת אונר"א. לדברי המשרד, האירוע הינו "פברוק", שמטרתו להצדיק פגיעה באזרחים ולהעניק כיסוי ל"פשעים", שישראל מבצעת ברצועת עזה. לטענת ההודעה כל בתי הספר של אונר"א נתונים לשמירה של הסוכנות ואין כל אפשרות להכניס לתוכם אמצעי לחימה מבלי ששומרי בית הספר ידעו על כך. עוד הדגישה ההודעה, כי אין להם כל צורך להשתמש בבתי ספר כדי לאחסן אמצעי לחימה (אלראי, 20 ביולי 2014).